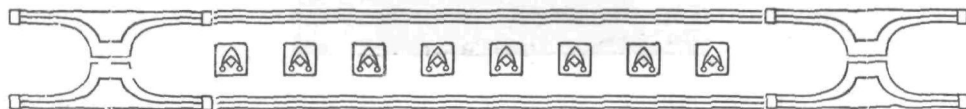

ki ga ureja Gangl že 17 let! Spretnejšemu uredniku bi bila težko izročena njegova usoda. Kdor pozna slične mladinske revije tujih, bogatejših narodov, ta ve ceniti in spoštovati naš Zvonček. V zgodovini naše mladinske književnosti mu ostane zagotovljeno častno mesto. — Za ljudske šole je sestavil »Drugo berilo« in »Tretje berilo s slovnico«, ki sta že 16 let v rabi po vsem slovenskem ozemlju. Mnogo Ganglovih člankov vzorne vsebine je tudi v »Vestniku Idrijske sokolske župe«, v »Sokolskem vestniku« in v »Slovenskem Sokolu«; njegove članke strokovne vsebine je prinašal tudi »Popotnik«.

Gangl si je znal priboriti ugledno mesto med slovenskimi pripovedniki. Razen krajših spisov leposlovnega značaja je napisal za Mohorjevo družbo dve obsežni povesti: »Veliki trgovec« in »Trije rodovi«. Med Belokranjce, svoje rojake, mu rada duša pohiti; posebno draga mu je »Metlika stara s tihimi domovi«, kjer je preživel svoja mlada leta. In tem svojim prijateljem mladosti, tovarišem veselja, bratom dela in naporov« je posvetil svoje »Bele rojake«, brezdvomno svoje najboljše leposlovno delo, ki izide v češkem prevodu kot listek v »Češkem Slově«.

Leta 1903. je prevzel za gosp. Jak. Damnikom prenovljenemu »Učiteljskemu Tovarišu« uredništvo, ki ga vrši torej že 14 let. Koliko zlat tega časa in duševnih sil je zakopanih v teh letnikih, sluti le oni, ki je imel kedaj opraviti s takimi malo hvaležnimi posli... Kot odličen govornik je na številnih glavnih skupščinah »Zaveze« ter kot poslanec v deželnem zboru odločno zastopal koristi svojega stanu, ščitil njega ugled, se boril za ugodno rešitev gmotnega vprašanja učiteljstva... Za te njegove zasluge ga je imenovalo »Slovensko deželno učiteljsko društvo« za svojega častnega člana.

Naj ga spremlja ista »volja neubita« tudi v srečnejši bodočnosti!

Lisička je na dvoru bila...

Lisička v vasi bila
na dvoru noč je vso —
ah, jarčico — kokoško
je nesla na goró.

In davi smo jokali
na dvoru vsi na glas;
le Jurčku, temu Jurčku
smejál se je obraz.

Saj misli Jurček: V šumi
lisička dom ima,
zlat domek v gori, kamor
nihče stezá ne zna.

Na vrtu se jih pase
kokošk sto — kokodajc!
In vsaka v grad prinese
deset lisički jajc.

Za mizo do večera
lisička tam sedi
na stolcu mehkiem — čopič
zlat v krempljčkih drži.

In lepo barva pirhe,
da se žaré, iskré,
in v košek jih poklada,
pogrne s svilo vse.

In s koški si obloži
vozičkov težkih pet.
in v vojke se upreže —
pa hajdi v širni svet!

Pred hišo našo v noči
prav tiho postoji,
na okence potrka,
pa Jurčka le zbudi.

„Hej, Jurček! Pripeljala
sem pirhov ti tisoč,
da dušica vesela
bo na Veliko noč. . .“

To Jurček bode gledal,
to bode se smejal!
Kam del bi vse te pirhe,
še sam ne bode znal. . .

Tako si misli Jurček
in smeje se sladkó,
ker je kokoško vzela
lisička na goró.

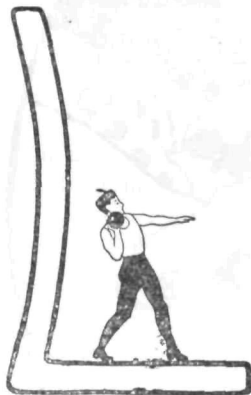
A mi za jarčico se
vsi jočemo na glas;
saj vemo, da zdaj pirhov
ne bode več za nas. . .

Jos. Vandot.

S. N.:

Tristoletnica krompirja.

etos poteče 300 let, kar se je pojavil krompir prvič na pariški dvorni pojedini kakor nekaj posebnega. Krompir, brez ugovora najvažnejše živilo in v pre mnogih družinah glavni del hrane, znači za ljudstvo nenaavadno dobroto, a vkljub temu je krompir prebíl orjaške boje, preden je postal splošna ljudska hrana. Bili so predsodki vede in babje vere, ki so stavili krompirju zapreke in ovire, in te predsodke je premogokrat podpirala nevednost, ki je namesto gomoljevih izrastkov uporabljala zeleni krompirjev plod, zbok česar so seveda nastale neprijetne želodčne težave. Krompir, prinesen iz Amerike leta

1588., so sadili in negovali še v 16. stoletju po vrteh kakor posebnost in izrednost. Pisatelja Zarote in Cardan ga v prvi polovici 16. stoletja prvič omenjata, ko označujeta deželi Peru in Granado kakor domovino krompirja in pripovedujeta o njem, da je izdatna hrana tamošnjega prebivalstva.

Leta 1616. se je pojavil prvič kakor nekaj posebnega na kraljevski pariški pojedini, in odsihmal se je jelo evropsko prebivalstvo bolj zanimati zanj.

Pri Nemcih si je pridobil velike zasluge za negovanje krompirja Friderik Veliki, ki je dal mnogo krajev nasaditi s krompirjem, a je bil primoran z oboroženo silo krompirjevo polje sražiti proti množicam, ki so bile naščuvane s predsodki in vražami zoper vsako novotarijo.

V avstrijske dežele je prišel krompir v tridesetletni vojni.